

โครงการวิจัยในชั้นเรียน วิชาการเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรม: หोजดหมายเหตุแห่งชีวิตบ้านปลายเนิน

ม.ล.จิตตวดี จิตรพงศ์*

ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

chittawadi@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิชา 2501644 การเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรม (Architectural Writing) ของนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) ประจำปีการศึกษา 2556-2559 วัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียนนี้มีห้าประการ 1. เพื่อสานต่อนโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตระหนักถึงความสำคัญในการสนับสนุนให้คณาจารย์มีความพร้อมต่อการเรียนการสอนในยุคใหม่ โดยปรับการเรียนการสอนให้เป็น “active learning” หมายความว่า “สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น” ผู้วิจัยจึงตั้งเป้าหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียนซึ่งมีระยะเวลาการทำงานทั้งสิ้นสี่ปีการศึกษา ความตั้งใจคือ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สำหรับนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) ร่วมกับนิสิตแลกเปลี่ยนจากประเทศฝรั่งเศส (จากมหาวิทยาลัยแวร์ซายและปารีสเบลวิลล์) จำนวนไม่เกินปีการศึกษาละ 20 คน 2. พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเสริมทักษะการเขียนของนิสิตเป็นรายบุคคล (adaptive teaching) ทั้งนี้เพราะการเขียนความเรียงเป็นวิชาที่ยังขาดแคลน ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 3. สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านวิชาการของผู้ประกอบวิชาชีพ นักวิชาการต่างศาสตร์สาขาวิชากับการเรียนการสอนในชั้นเรียน 4. กระตุ้นให้นิสิตเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ในฐานะกรรมการมูลนิธิอนุรักษ์มรดกชาติ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการเตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง ณ ปัจจุบัน กล่าวคือ การหาข้อเสนอ ต่อวิธีเก็บรักษาภาพแบบร่างฝีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (28 เมษายน พ.ศ. 2406 - 10 มีนาคม พ.ศ. 2490) การปรับโครงสร้างองค์กรให้ทันสมัยต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม การย้ายความสำคัญของคณะละครสมเิ่มเล่นบ้านปลายเนิน การเรียนการสอนศิลปะและนาฏศิลป์ ณ บ้านปลายเนิน ซึ่งขณะนี้หยุดปฏิบัติการโดยยังไม่มีกำหนดในการเริ่มต้นใหม่ 5. ต่อยอดผลงานวิจัยนี้เป็นโครงการ “หोजดหมายเหตุแห่งชีวิตบ้านปลายเนิน” เสนอต่อทายาทของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ จำนวน 13 คน เพื่อการอนุรักษ์บ้านปลายเนินและทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การนำเสนอโครงการต่อที่ประชุม ณ วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เกิดผลสำเร็จ ผู้วิจัยได้รับความสนับสนุนให้ทำรายการทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้า และสานต่อโครงการ “หोजดหมายเหตุแห่งชีวิตบ้านปลายเนิน” ให้เป็นจริง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

คำสำคัญ: การเขียนความเรียง บ้านปลายเนิน การอนุรักษ์ ประเทศไทย

Architectural Writing Classroom Research: Ban Plainern Living Archive

*M.L.Chittawadi Chitrabongs**

*Department of Architecture, Chulalongkorn University
chittawadi@hotmail.com*

Abstract

This article is a part of classroom “active learning” policy initiated by the Learning Innovation Centre of Chulalongkorn University. The objective is to document and to publish the works of i+mARCH students, Master of Architecture in Architectural Design (International Program) who took the course entitled 2501644 Architectural Writing during the academic years 2013-2016. This research is carried out for five reasons. 1. To supplement the policy of Chulalongkorn University that promotes active learning of the students and the professors with “Teach Less, Learn More” dictum. Chulalongkorn University realises that eagerness to learn and to think critically are parts of life-long learning process. The timeline to complete this research is four academic years. We organised a series of workshop for i+mARCH students with participants from Thai, American, Taiwanese, French (from Versailles Saint-Quentin-en-Yvelines University and Ecole Nationale Supérieure d’Architecture de Paris-Belleville) and Belgian students. 2. To develop the writing skill of the students since the Faculty of Architecture tends to lack writing courses. 3. To build a connection between students and professionals in architecture and related fields. 4. The aim of the workshop “Living Archives” was to overlap historical traditions with functions that make sense for the present day. Students were asked to advance proposals for Ban Plainern, a historic site in Bangkok of multiple significances: as monument to a national artist and intellectual; as a contemporary residential complex; and as an expanding arts institution. The proposals were asked to incorporate the past, present and future and to consider both the spatial and programmatic objectives of the site. 5. This document is a basis for constructing

* Assistant Professor, Ph.D.

a design proposal entitled “Ban Plainern Living Archive” submitted to 13 heirs and heiresses of Prince Naris on 8 July 2017. The result of the meeting was successful. Members of Ban Plainern are wishing for the realisation of the project.

Key words: writing, Ban Plainern, Preservation, Thailand

บทนำ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้รับความสนับสนุนจากภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิชา 2501644 การเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรม (Architectural Writing) ของนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) ประจำปีการศึกษา 2556-2559 วัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียนนี้มีห้าประการ กล่าวคือ

1. เพื่อสานต่อนโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตระหนักถึงความสำคัญในการสนับสนุนให้คณาจารย์มีความพร้อมต่อการเรียนการสอนในยุคใหม่ โดยปรับการเรียนการสอนให้เป็น “active learning” ซึ่งหมายถึงการ “สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น” กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างรู้เท่าทัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดตั้ง “ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้” (Learning Innovation

Center) เพื่อดำเนินงานสนับสนุน พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดนวัตกรรม พร้อมทั้งกระตุ้นให้คณาจารย์ นิสิต รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้มีวัฒนธรรมต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในปีการศึกษา 2555 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมโครงการวิจัยในชั้นเรียนกับศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้และได้เผยแพร่ผลงานดังกล่าว¹ ผู้วิจัยเริ่มต้นวิชาด้วยข้อเสนอว่า “ความกลัว” มีความน่าสนใจ เพราะมันคาบเกี่ยวกับความพอใจที่เกือบหนีไม่ได้ สื่อการสอนประกอบด้วยนิยาย บทความ ภาพยนตร์ระทึกขวัญและทัศนศึกษาสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความกลัว² นิสิตรวบรวมคำอธิบายความรู้สึกจากสื่อการสอนข้างต้น เพื่อเริ่มต้นคิด ตั้งคำถาม และวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ตนเองมีต่อ “สถาปัตยกรรมและความกลัว” กระบวนการเรียนการสอนนี้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ นิสิตรายบุคคลทดลองสื่อสารถึงที่ว่างผ่านความเรียง

ผู้วิจัยตั้งเป้าหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียนครั้งใหม่ด้วยประเด็นที่เปิดกว้างมากขึ้น มีปัญหาจริงและต้องการวิธีแก้ปัญหาจริง กล่าวคือ การอนุรักษ์ความมีชีวิตของบ้านปลายเนิน ระยะเวลาการทำงานทั้งสิ้น 4 ปีการศึกษา (2556-2559) เพราะเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการสร้างองค์กรใหม่ที่จะบริหารที่ดินและทรัพย์สินส่วน

¹ Chittawadi Chitabongs. “Architectural Criticism in the Adaptive Teaching and Learning Process.” *CU:ADS 2012 The Third Chulalongkorn University Architectural Design Symposium*. 2012, 19-26.

² ตัวอย่างหนังสืออ้างอิงประกอบด้วย Cousins, Mark. AA Files. London: The Architectural Association, “The Ugly,” 1994, 1995. Vol., 28, 29, 30.

Vidler, Anthony. “The Architecture of the Uncanny: The Unhomely Houses of the Romantic Sublime,” *Assemblage*. Cambridge, MA.: The MIT Press, 1987. ตัวอย่างภาพยนตร์อ้างอิง คือ William Dieterle’s “Hunchback of Notre Dame,” 1939.

พระองค์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ความตั้งใจคือการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สำหรับนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) ร่วมกับนิสิตแลกเปลี่ยนจากประเทศฝรั่งเศส (จากมหาวิทยาลัยแวร์ซาย และปารีสเบลวิลล์) จำนวนไม่เกินปีการศึกษาละ 20 คน

2. พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเสริมทักษะการเขียนของนิสิตเป็นรายบุคคล (adaptive teaching)

3. สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านวิชาการของผู้ประกอบวิชาชีพ นักวิชาการต่างศาสตร์สาขาวิชาและการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตลอดระยะเวลาสี่ปีการศึกษา ผู้วิจัยเชิญผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนและยุทธวิธีการพัฒนาองค์กรในระดับเมือง จากมหาวิทยาลัยแห่งนิวยอร์ก (City University of New York) มาร่วมสอนเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

4. เพื่อกระตุ้นให้นิสิตเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ในฐานะกรรมการมูลนิธิ นริศรานุวัดติวงศ์ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการเตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง ณ ปัจจุบัน กล่าวคือ การหาข้อเสนอต่อวิธีเก็บรักษาภาพแบบร่างฝีพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (28 เมษายน พ.ศ. 2406 - 10 มีนาคม พ.ศ. 2490) การปรับโครงสร้างองค์กรให้ทันสมัยต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม การย้ำความสำคัญของคณะละครสมครเล่นบ้านปลายเนิน และการเรียนการสอนรำไทย ดนตรีไทย ณ บ้านปลายเนิน ซึ่งขณะนี้หยุดดำเนินการโดยยังไม่มีกำหนดในการเริ่มต้นใหม่

5. เพื่อย่อยทอดผลงานวิจัยเป็นโครงการ “หอดจดหมายเหตุแห่งชีวิตบ้านปลายเนิน” เสนอต่อทายาทของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ จำนวน 13 คน เพื่อการอนุรักษ์บ้านปลายเนินและทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้าฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ปัญหา

1. การเขียนความเรียงเป็นวิชาที่ยังขาดแคลน ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิต มีทักษะการวาดแบบอาคารมากกว่าทักษะการเขียน อธิบายงาน ออกแบบ และสื่อสารความคิดด้านสถาปัตยกรรม ที่มักมีความซับซ้อนให้มีความเรียบง่าย ตรงไปตรงมามีสไตล์การเขียนของตน

2. การแยกแยะบทความที่สื่อสารความคิดที่ลึกซึ้งได้ชัดเจน บทความที่สื่อสารความคิดอันซับซ้อนให้ซับซ้อนยิ่งขึ้น บทความที่สื่อสารความคิดที่ซับซ้อนให้อ่านง่าย บทความที่สื่อสารความคิดที่ตื้นเขินให้อ่านง่าย นิสิตมักโทษตนเองว่าความรู้ไม่พอ จึงอ่านไม่เข้าใจ ก่อนที่จะสงสัยในตัวผู้เขียน

3. ความเสื่อมโทรมของตำหนักไทย ตำหนักตึก ศิลปวัตถุที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงสะสมไว้ ณ บ้านปลายเนิน บ้านปลายเนินไม่มีห้องที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาศิลปวัตถุอย่างมีมาตรฐาน ไม่มีอาคารต้อนรับ ห้องน้ำไม่เพียงพอต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่รองรับกิจกรรมในอนาคต ขาดองค์กรบริหารงานอนุรักษ์ทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

วิธีวิจัย

โจทย์คือตัวแปรสำคัญต่อวิธีวิจัยตลอด 4 ปีการศึกษา สมมุติฐานคือธรรมชาติของโจทย์มีผลต่อคุณภาพผลงาน นิสิต ส่วนที่สำคัญต่อวิธีวิจัยรองลงมาคือวิธีการสอน กรอบทฤษฎีที่เลือกใช้เปลี่ยนไปตามโจทย์ประจำปีการศึกษา สิ่งที่เคยเดิมคือหลักการ กล่าวคือ การสร้างโครงสร้างความเรียงจากถ้อยแถลง (statement) ด้วยสไตล์การเขียนส่วนบุคคล สไตล์ในที่นี้ไม่ใช่รูปแบบลักษณะภายนอก สไตล์ในการเขียนคือความคิดภายในตัวตนของนิสิต

การตั้งโจทย์ของวิชา 2501644 การเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรม ปีการศึกษา 2556-2559 มีหลักการอยู่บนการคิดวิเคราะห์กับกรณีศึกษาเดียวกัน กล่าวคือ บ้านปลายเนิน พระตำหนักส่วนพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ อันมีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับการสร้างสรรค์งานศิลปะยุคใหม่ผ่านความร่วมมือกับช่างไทยและศิลปินจากยุโรป การทำงานร่วมกันระหว่างสมเด็จพระเจ้าและทีมงานเปิดที่ว่างสำหรับงาน “ศิลปะ” ในกรุงสยาม บ้านปลายเนิน ณ ปัจจุบัน เป็นที่อยู่อาศัยของทายาทจำนวนกว่าสิบครอบครัว มีพื้นที่สวนและส่วนบริการของแต่ละครอบครัว หัวหน้าครอบครัวคือหม่อมราชวงศ์เอมจิตรจิตรพงศ์ หลานของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ พระธิดาของหม่อมเจ้ายาใจจิตรพงศ์ บ้านปลายเนินเป็นที่ประชุมของมูลนิธิริศรานุวัดติวงศ์ซึ่งแจกรางวัลนริศให้กับนักเรียนดีเด่นในศาสตร์ต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับศิลปะ สถาปัตยกรรม ศีตศิลป์ และนาฏศิลป์ไทยประเพณี เคยเป็นโรงเรียนสอนดนตรีไทย โขนและรำไทย เรียกกันว่าคณะละครสมเริงเล่นบ้านปลายเนิน โรงเรียนดังกล่าวปิดกิจการไปโดยยังไม่มีกำหนดเปิด

ความท้าทายของการคิดโจทย์มีสองระดับ กล่าวคือ 1. โจทย์ต้องเอื้อให้นิสิตพัฒนาข้อเสนอที่มีโครงสร้างการเขียนที่ชัดเจน สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านด้วยความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร 2. โจทย์ต้องเอื้อให้ผู้วิจัยคิดพัฒนาโครงการ “หोजดหมายเหตุแห่งชีวิตบ้านปลายเนิน” ให้เป็นจริง งานวิจัยนี้เป็นทั้งการเรียนการสอนและการค้นหาข้อเสนอต่อการอนุรักษ์บ้านปลายเนิน รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

แต่ละปีการศึกษา ผู้วิจัยเปลี่ยนกรอบวิธีคิดเชิงทฤษฎีที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมองว่าปีการศึกษา 2556 คือการขอมโจทย์ “หोजดหมายเหตุแห่งชีวิต การพัฒนาโครงการ

สำหรับมูลนิธิริศรานุวัดติวงศ์” (Living Archives: Proposal Development for the Naris Foundation) เปิดกว้างต่อการสร้างข้อเสนอต่อมูลนิธิริศรานุวัดติวงศ์วิธีสอนกับโจทย์ที่เปิดกว้างเช่นนี้เริ่มต้นด้วยพื้นฐานการแยกแยะและการวิเคราะห์ที่ถ้อยแถลงตามประเภทงานเขียน เช่น หนังสือพิมพ์ งานเขียนประกอบการประกวดแบบสถาปัตยกรรม บทความ หนังสือวิชาการ คำปราศรัยและบทกวี เป้าหมายคือการชี้แจงว่าศิลปะแห่งการเขียนคือการสัมผัสความรู้สึกของผู้อ่าน บทกวีเป็นตัวแทนของการสื่อสารความคิดผ่านคำที่ชัดเจนที่สุด ความเข้าใจว่าผู้อ่านคือใคร มีความเชี่ยวชาญด้านไหน มีส่วนช่วยต่อการวางแผนโน้มน้าวใจผู้อ่าน

ปีการศึกษา 2557 โจทย์ “หोजดหมายเหตุแห่งชีวิต เพื่อซ่อนหรือแสวงหา” (Living Archives: to Hide or to Seek?) มีความเฉพาะเจาะจงในการตั้งคำถาม เน้นความเร่งด่วนต่อการแก้ไขปัญหา วิธีสอนเริ่มต้นด้วยการให้นิสิตระบุปัญหาของบ้านปลายเนินที่นิสิตเห็นว่าสำคัญที่สุด นิสิตคิดวิเคราะห์กับปัญหานั้นเพื่อเสนอหนทางแก้ไข “A Systems Thinking Model: The Iceberg”³ คือ เครื่องมืออ้างอิงในการคิดวิเคราะห์ โดยสรุป ลำดับในการคิดวิเคราะห์แบบ The Iceberg มี 4 ระดับ กล่าวคือ

1. การวิเคราะห์จากสิ่งที่มองเห็นได้ (Events: What just happened? - React) เช่น “ฉันทันเป็นหวัด”
2. การวิเคราะห์จากแบบแผน (Patterns/Trends: What trends have there been over time? - Anticipate) “ฉันทันเป็นหวัดหลังจากการนอนติดต่อกันหลายคืน”
3. การวิเคราะห์โครงสร้างที่ซ่อนอยู่ (Underlying Structures: What has influenced the patterns? - Design) เช่น “ทำงานหนัก มีเวลาพักผ่อนไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาออกกำลังกาย กินอาหารไม่ดี”

³ “A Systems Thinking Model: The Iceberg”, Northwest Earth Institute, Accessed March 3, 2018, <http://www.nwei.org/iceberg/>.

4. การวิเคราะห์ในเชิงจิตใจ (Mental Models: What assumptions, beliefs and values do people hold about the system? - Transform) เช่น “อาหารเพื่อสุขภาพมีราคาแพง การพักผ่อนเป็นเรื่องของคนที่ไม่ได้มีแรงกระตุ้นต่อการทำงาน”

สำหรับการนำเสนอผลงานในปีการศึกษา 2557 ถึง 2559 นิสิตต้องทำความเข้าใจว่า “ภาพ” และ “คำ” สามารถทำงานร่วมกันเพื่อสื่อสารข้อเสนอได้อย่างไร

ปีการศึกษา 2558 โจทย์ “เหมือนแต่แตกต่าง การแปรเปลี่ยนเป็นเครื่องมือสำหรับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม” (Same-Same, But Different: Transformation as a Vehicle for Architectural Preservation) วิธีสอนเริ่มต้นให้นิสิตตีความว่าการแปรเปลี่ยน (transformation) โดยการศึกษาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ของ Noam Chomsky เรื่อง “transformational grammar (TG)” หรือ “transformational - generative grammar (TGG)” ทฤษฎีดังกล่าวเสนอกระบวนการความคิดการ

สร้างประโยคใหม่ด้วยประโยคเดิม ใจความของประโยคสามารถแปรเปลี่ยนได้จากการลบออก (deleting) ย้ายที่ (moving) เพิ่มเติม (adding) และการแทนที่ด้วยคำอื่น (substituting of words) ตัวอย่างเช่น ใจความของประโยคต่อไปนี้แปรเปลี่ยนเมื่อสลับที่คำ “John has eaten all the heirloom tomatoes.” “Has John eaten all the heirloom tomatoes?” นิสิตแต่ละกลุ่มสร้างโครงสร้างของข้อเสนอมาจากกรอบทฤษฎีดังกล่าว

ปีการศึกษา 2559 “บันทึกสิ่งที่หายไป ช่วงเวลาใหม่ของบ้านปลายเนิน” (Document a Disappearance: A New Phase of Ban Plainern) เรียกหากระบวนการจัดเอกสารพยานประกอบต่อสถานการณ์ ประสบการณ์ที่กำลังจะหายไป เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเริ่มต้นยุคใหม่ของบ้านปลายเนิน กรอบความคิดของโจทย์ที่สุดท้ายนี้ขึ้นอยู่กับความเป็นจริงและข้อเสนอที่ใช้ได้จริง (ภาพที่ 1) วิธีสอนในปีการศึกษานี้เริ่มต้นโดยแบ่งกลุ่มการศึกษา ออกเป็น 4 กลุ่ม กล่าวคือ 1. สิ่งที่สืบทอดจากคนรุ่นก่อน (legacy) 2. สภาพแวดล้อม (environment) 3. องค์ประกอบ

ภาพที่ 1 บ้านปลายเนิน กรณีศึกษาของโจทย์ Living Archives ถ่ายโดย ม.ล.ตรีจักร จิตรพงศ์

สถาปัตยกรรม (architectural elements) 4. เมือง (city) นิสิตทุกกลุ่มฝึกการบันทึกข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยแถม ภาพถ่าย การวาดภาพและการทำแผนที่ โดย นิสิตต้องหาประเด็นที่ต้นสนใจ เพื่อกำหนดขอบเขตการ บันทึกข้อมูลในเชิงลึก ตัวอย่างเช่น นิสิตกลุ่มองค์ประกอบ สถาปัตยกรรม เลือกศึกษาเรื่องระดับความสูงของใต้ถุน ตำหนักไทย หน้าต่างบนพระตำหนักไทย หาความสัมพันธ์ ระหว่างพื้นที่นั่งชมละครวันริศและมุมมองของผู้ชมสู่เวที การแสดง กล่าวคือสวนข้างหลังตำหนักไทย นิสิตกลุ่ม ดังกล่าว Pisith Ty, Jaafar Chhieh และ Khai Sin Lee ยื่น ข้อเสนอเรื่อง การปรับระดับ ภายใต้ผลงานชื่อ “Levelution”

วิเคราะห์โจทย์ของปีการศึกษา 2558 เทียบกับปี 2559

ผู้วิจัยเลือกที่จะบันทึกโจทย์ 2 โจทย์ไว้ในบทความนี้ เหตุผลคือ 1. ธรรมชาติของโจทย์แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โจทย์หนึ่งเป็นเชิงนามธรรม (conceptual) อีกโจทย์หนึ่ง เป็นเชิงการปฏิบัติที่ใช้ได้จริง (practical) 2. การเรียน การสอนไม่เป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดหวัง นิสิตตอบโจทย์เชิง การปฏิบัติที่ใช้ได้จริงได้ดีกว่าโจทย์เชิงนามธรรม

โจทย์ปีการศึกษา 2558 “การแปรเปลี่ยนเป็นเครื่องมือ สำหรับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม” เป็นโจทย์เชิงนามธรรม ที่สุดในปีการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าโจทย์ดังกล่าวสนุก กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นิสิตน่าจะเขียนข้อเสนอ ได้น่าสนใจหลายกลุ่ม ความเป็นจริงคือการเรียนการสอน โจทย์เชิงนามธรรมนั้นยากต่อการแนะนำให้นิสิตปฏิบัติ

ในทางตรงกันข้าม โจทย์ปีการศึกษา 2559 “บันทึกสิ่ง ที่หายไป ช่วงเวลาใหม่ของบ้านปลายเนิน” เน้นให้นิสิต จินตนาการบนพื้นฐานแห่งความจริง การปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับ ความจริงเป็นหนทางที่ช่วยให้ นิสิตสร้างโครงสร้างของ ความเรียงได้ง่ายขึ้น เมื่อผู้วิจัยกำหนดกรอบวิธีคิดที่ เฉพาะเจาะจง มีขั้นตอนของกระบวนการทำงานที่ชัดเจน ผู้วิจัยค้นพบว่า นิสิตสามารถสร้างผลงานได้อย่าง สร้างสรรค์และมีระบบ

Same-Same, But Different: Transformation as a Vehicle for Architectural Preservation (โจทย์ปีการศึกษา 2558)

This workshop will challenge you to imagine a model of architectural preservation that looks beyond the passive upkeep of the buildings, grounds, and interiors. Ban Plainern, located in the dense central Bangkok neighbourhood of Klong Toey, was originally the residence of Prince Naris (1863-1947), an artist, designer, and architect of towering importance in Thai cultural history. The house is now the nucleus of a multi-generational family complex for the Prince’s descendants. The house itself, except for special occasions, is not in daily use. The gardens and supporting buildings and pavilions were until recently the site of a famous weekend Thai music and dance school, now closed, that had nurtured generations of students in these now declining heritage arts. The organisation tasked with maintaining Prince Naris’s legacy, the Naris Foundation, is in possession of his archives, which have not yet found a proper home. Amid these conditions, the Naris Foundation is seeking a way forward for Ban Plainern and for the legacy of Prince Naris.

The term “to preserve” is a broad concept that is applied to a variety of situations and processes. In architecture, it is commonly understood that architectural preservation, or historic preservation, first and foremost applies the following meanings to structures and landscapes: (1) to keep alive or in existence; (2) to keep safe from harm or injury; protect or spare; and (3) to maintain. These actions are not exclusive to architecture.

Plastic surgeons and aestheticians, in tightening, lifting, and filling in their clients' faces and bodies, seek to "preserve" youth and beauty. In ancient Egypt the mummification process preserved the features and bodies of the deceased. Preservation in these instances seeks to arrest the passage of time and keep things looking as they are. As anyone too busy to eat all the fresh fruits and vegetables in their fridge knows, this is a foolish and impossible endeavour. Then, there are pickles. Since prehistoric times, food preservation has been practiced to prevent spoilage. Among the oldest methods of preservation are drying, refrigeration, and fermentation, which are now joined by modern methods including canning, pasteurisation, freezing, smoking, irradiation, and the addition of chemicals. The transformation of a cucumber into pickle is almost a puzzle, in that the object remains itself while simultaneously taking a form different from its origins. Besides the modification in appearance and other qualities (taste), the object becomes perceived, valued, and consumed in a different fashion - a raw cucumber belongs in salad, but a hamburger calls for a pickle. How can we translate these observations into the practice of architectural preservation? How can transformation become a vehicle for preservation and extend the life of architecture to new uses and purposes?

Students will examine all aspects of Ban Plainern - house, site, history, and mythology - to propose a new assemblage of elements integrating architecture, functional programming, storytelling, and visual communications, including video, in order to propose a fresh and compelling identity and direction for Ban Plainern.

Documenting a Disappearance: A New Phase of Ban Plainern

(โจทย์ปีการศึกษา 2559)

Ban Plainern is an urban historic site in Bangkok that is simultaneously a monument to a well-regarded artist and public intellectual, a residential complex that has been continuously in use since the artists' death and a well-recognised art and educational institution that is currently on hiatus.

Located in the dense central Bangkok neighbourhood of Klong Toey, Ban Plainern was originally the residence of Prince Naris (1863-1947), an artist, designer, and architect of towering importance in Thai cultural history. The house is now the nucleus of a multi-generational family complex for the Prince's descendants. The house itself, except for special occasions, is not in daily use. The gardens and supporting buildings and pavilions were until recently the site of a famous weekend Thai music and dance school, now closed, that had nurtured generations of students in these declining heritage arts. The organisation tasked with maintaining Prince Naris's legacy, the Naris Foundation, is in possession of his archives, which have not yet found a proper home. Amid these conditions, the Naris Foundation is seeking a way forward for Ban Plainern and for the legacy of Prince Naris.

One of the directions that is being explored by the Foundation is the dismantling and relocation of the house. While not yet settled, this scenario presents the starting points for this workshop: what elements beyond architecture 'makes'

place? And of these elements, which do we prioritise when we seek to recreate a site?

Students will be asked to document and catalog the house and its site from structural, spatial, programmatic, and material approaches and draft a set of design guidelines informed by their findings that position and elevate the place-based assets unique to Ban Plainern.

ผลงานวิจัย

ผลงานวิจัยจัดทำเป็นข้อเสนอ (design proposal) อันประกอบด้วยตัวอักษรและภาพประกอบที่ช่วยพัฒนาความคิดและการสื่อสารความคิดของนิสิต เนื้อหาประกอบด้วยสี่บท แบ่งตามโจทย์ในแต่ละปีการศึกษา ระหว่าง 2556 และ 2559 สำหรับปีการศึกษา 2556 งานเขียนที่ได้รับผลตอบรับดีที่สุดคือผลงานของนางสาวมาลิน เพลินใจ ชื่อ “Art for Funds” ที่ตระหนักว่ามรดกตกทอดจากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ กำลังถูกทำลายด้วยเวลาที่ผ่านไป มาลินเสนอให้มูลนิธิรึศรานุวัดติวงศ์รักษาความทรงจำแห่ง

ความสำเร็จของพระองค์ไว้โดยการตั้งโรงเรียนสอนศิลปะ ณ บ้านปลายเนิน เชื้อเชิญครูสอนศิลปะและนักวิชาการในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจากมหาวิทยาลัยศิลปากร เปิดรับต่อธุรกิจการค้าอันจะนำมาซึ่งรายได้ต่อการบริหารมูลนิธิฯ และเข้าถึงสาธารณชนได้มากกว่าการแยกตนออกจากธุรกิจการค้า

ในปีการศึกษา 2557 งานเขียนที่ได้ผลตอบรับที่ดีที่สุดคือผลงานของนิสิตชาวฝรั่งเศส Jean-Baptiste Cannone และ Mélusine Pagnier ชื่อ “EcoNaris” โดยนิสิตเสนอแนะว่าให้มูลนิธิรึศรานุวัดติวงศ์สร้างตำนานใหม่ของสมเด็จฯ ที่เขียวขจีที่สุด แนวคิดของ Jean-Baptiste และ Mélusine นั้นเรียบง่าย ปฏิบัติได้จริง และสามารถเพิ่มคุณค่าของกรณีศึกษาบ้านปลายเนินได้อย่างมีตรรกะ ทั้งในเชิงการอนุรักษ์ การสร้างพิพิธภัณฑ์ต้นแบบใหม่ ที่เน้นเรื่องพืชพันธุ์ธรรมชาติและการประหยัดพลังงานตามอุดมคติของสมเด็จฯ งานเขียนคุณภาพดีเยี่ยมนี้เป็นตัวอย่างที่ดีต่อนิสิตรุ่นต่อไป (ภาพที่ 2)

ผลงานนิสิตที่ได้รับการตอบรับที่ดีที่สุดในปีการศึกษา 2558 คืองานของนิสิตชาวฝรั่งเศส Julien Douillet, Jean Pujol และ Benjamin Louveau ชื่อ “Fantastic Ban Plainern” พวกเขาเริ่มต้นความเรียงจากเรื่องเล่าของ

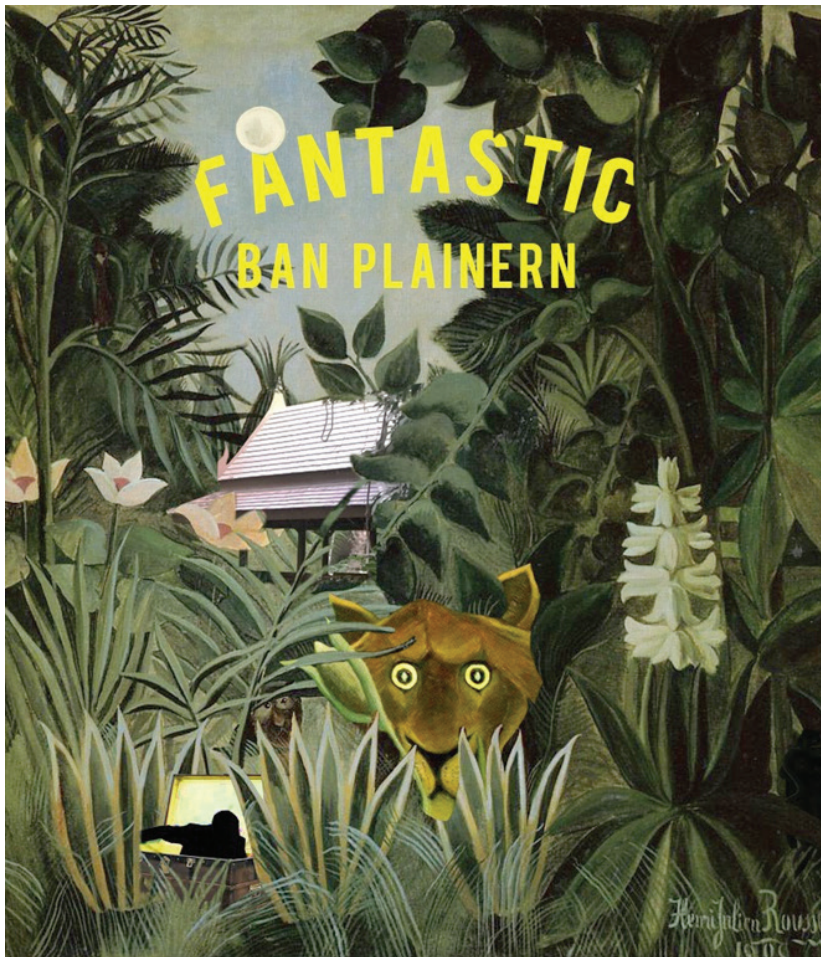

ภาพที่ 2 ผลงานของนิสิตชาวฝรั่งเศส Jean-Baptiste Cannone และ Mélusine Pagnier ชื่อ “EcoNaris”

ม.ร.ว.จักรธร จิตรพงศ์ ที่มีต่อความทรงจำในวัยเยาว์ การผจญภัยในสวนป่าบ้านปลายเนิน และเสนอการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้มาเยือนโดยบรรยายถึงที่ว่างที่กระตุ้นจินตนาการและอารมณ์ ทางเดินใต้ดิน แคบ มีดเปิดออกสู่สวนปารกทึบ เดินไปบนทางเดินหินวนหาทางออก นึกถึงเรื่องเล่าขานของลูกเสือที่เคยหลงทางเข้ามาที่บ้านปลายเนิน แสงสว่างที่สาดส่องลงมาจากท้องฟ้า เสียงดนตรีนำมาสู่ที่ว่าง เจาบนผนังโค้งเหมือนจะเต้นรำด้วยความสำราญ สุดท้าย ผู้มาเยือนเดินมาถึงพระตำหนักไทยและสามารถมองเห็นบ้านปลายเนินและสภาพแวดล้อมทั้งปวง นิสิตกล่าวว่าระบบความคิดการออกแบบที่ว่างดังกล่าวเน้นไปที่อารมณ์ของผู้ชมซึ่งแปรเปลี่ยนไป

ตามวัน เวลาและฤดูกาล ในขณะที่บ้านปลายเนินยังคงอยู่เหมือนเดิม การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงเกิดขึ้นในใจคน (ภาพที่ 3)

ปีการศึกษา 2559 คือปีการศึกษาสุดท้ายของการวิจัยผลงานที่ได้รับการตอบรับดีที่สุดเป็นงานของนิสิตกลุ่มสภาพแวดล้อม (environment) ชาวฝรั่งเศส Clara Jan, Charlotte Linder และ Abirami Rasiah ชื่อ “Ban Plainern: The Outside is the Inside” แนวคิดของนิสิตกลุ่มนี้คือ สวนคือบ้านปลายเนินและบ้านปลายเนินคือสวน (ภาพที่ 4) แนวคิดนี้ประทับใจคณะกรรมการเป็นอย่างยิ่ง นิสิตสามารถสังเกตเห็นและตั้งคำถามต่อ

ภาพที่ 3 ผลงานของ Julien Douillet, Jean Pujol และ Benjamin Louveau ชื่อ “Fantastic Ban Plainern”

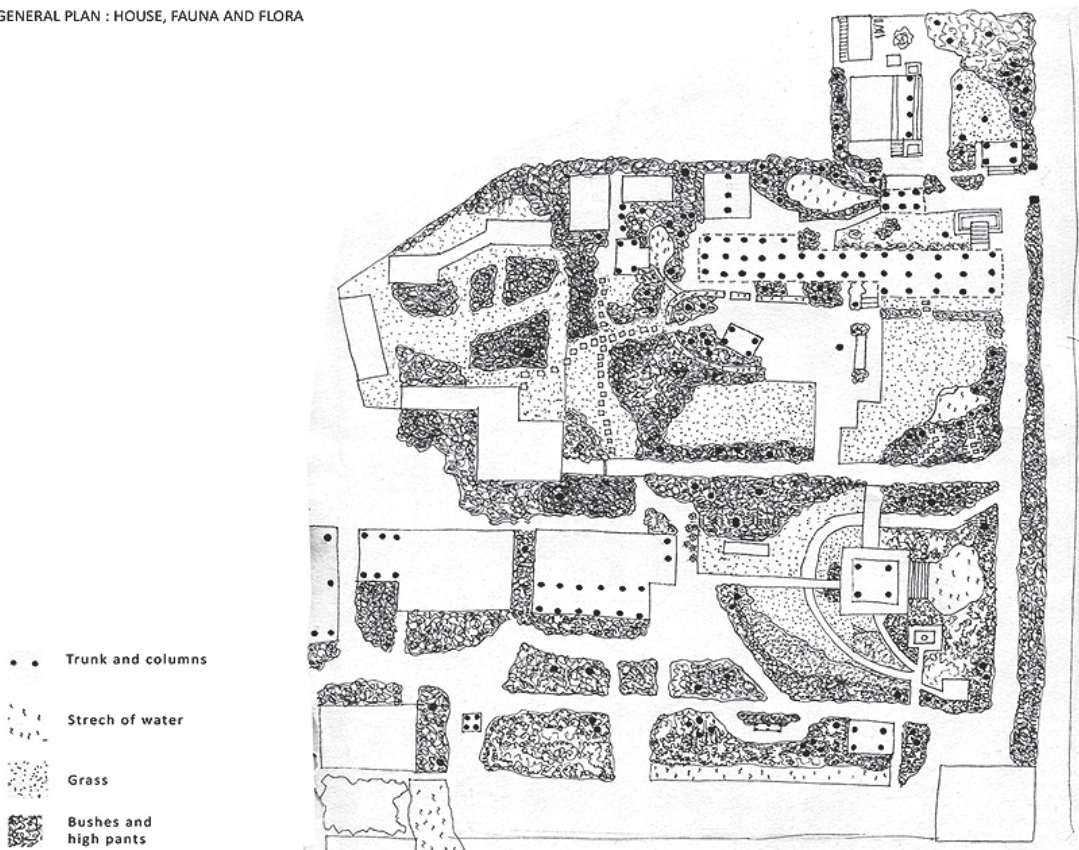
ความคิดเรื่อง “ภายนอก” และ “ภายใน” บ้านได้อย่างฉลาด Clara, Charlotte และ Abirami ร่วมกันวาดแผนที่ของลำต้นไม้ใหญ่และสวนของบ้านปลายเนินร่วมกับเสาของพระตำหนักไทย แผนที่ของร่มเงาต้นไม้ยืนต้น รูปทัศนียภาพจากมุมมองบ้านไปที่สวนและสวนมาที่บ้าน ภาพทั้งหมดนี้เอื้อให้ข้อเสนอแนะของพวกเขามีน้ำหนัก กล่าวคือ กำหนดพื้นที่ 5 ส่วนที่เชื่อมโยงบ้านและสวนเพื่อเสนอการจัดกิจกรรม 1. การต้อนรับ 2. การแสดงนาฏศิลป์และคีตศิลป์อันเกี่ยวเนื่องกับสมเด็จพระเจ้า 3. การเรียนรู้ นิสิตต้องการที่จะรักษาความงดงามดั้งเดิมของบ้านปลายเนินซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่ภายในและภายนอกบ้านไว้ เช่น โรงเรียนสอนโขน ละคร ดนตรีไทย และเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ ได้แก่ โรงเรียนสอนศิลปะ

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผลงานวิจัยนี้มีสองระดับ กล่าวคือ ผลงานเขียนของนิสิตแต่ละปีการศึกษาและผลการเสนอโครงการ “หोजดหมายเหตุบ้านปลายเนิน” ต่อทายาทของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เพื่อสานต่อหลักการอนุรักษ์บ้านปลายเนินให้เป็นจริง

การประเมินผลงานของนิสิตอยู่ภายใต้เกณฑ์ที่วัดได้ในสเกล 1 ถึง 5 (1 หมายถึงควรปรับปรุง 5 หมายถึงดีเยี่ยม) เกณฑ์ที่วัดได้ดังกล่าวประกอบด้วย

GENERAL PLAN : HOUSE, FAUNA AND FLORA

ภาพที่ 4 ผลงานของ Clara Jan, Charlotte Linder และ Abirami Rasiah ชื่อ “Ban Plainern: The Outside is the Inside”

1. ความชัดเจนในการเขียน (writing clarity)
2. โครงสร้างของความเรียง (writing structure)
3. ความสามารถในการโน้มน้าวใจ (writing persuasiveness)
4. ความคิดริเริ่ม (originality/innovativeness of idea)
5. การนำเสนอความคิดต่อสาธารณะ (live presentation, coherence and engagement, success of image to advance concept)

เกณฑ์ข้างต้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวัดผล เป้าหมายสูงสุดของการเรียนการสอนคือ ให้นิสิตฝึกคิดและเขียนต่อไปในอนาคต ผลงานนิสิตที่อ้างถึงในบทความนี้เป็นตัวอย่างที่ดี สามารถใช้อ้างอิงต่อนิสิตในปีการศึกษาถัดไป ผลงานนิสิตที่ไม่ได้อ้างถึงในบทความนี้ต่างมีคุณภาพในการสื่อสารความคิด ซึ่งมีความลึกซึ้งไม่เท่ากัน เกณฑ์ข้างต้นจึงมีความสำคัญต่อนิสิตผู้ต้องการพัฒนาผลงานเขียนต่อไป

ผู้ประเมินคือผู้สอนและคณะกรรมการพิเศษในต่างสาขาวิชาชีพ กล่าวคือ ม.ร.ว.จักรกร จิตรพงศ์ (รองประธานกรรมการมูลนิธิรัตนวิธานวัดตอง) คุณองอาจ สาตรพันธุ์ (สถาปนิก ศิลปินแห่งชาติ) ศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ โปษยานนท์ (ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม) ม.ล.สุธานี จิตรพงศ์ (คณะละครสมัครเล่นบ้านปลายเนิน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ (นักวิชาการด้านการอนุรักษ์) ดร.ชมชน พุสินไพบูลย์ (นักวิชาการด้านทฤษฎีประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม) ดร.ภัทร สีสัมพรโรจน์ (นักวิชาการด้านทฤษฎีประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม) Tijn van de Wijdeven (INDA) Lara Lesmes (INDA)

ในแต่ละปีการศึกษาผู้วิจัยจะคัดเลือกคณะกรรมการให้เหมาะสมกับลักษณะของโจทย์ กล่าวคือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น วิทยุผลการเลือกคณะกรรมการในการตรวจแต่ละปีการศึกษา และการแนะนำให้นิสิตคิดจากมุมมองของคณะกรรมการมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ต่างคนต่างความคิด

ต่างบทบาทหน้าที่ต่างการยอมรับในความคิด การโน้มน้าวใจของคณะกรรมการด้วยผลงานและการตอบคำถามของคณะกรรมการเป็นความท้าทายของวิชานี้

การประเมินผลงานเขียน เช่นเดียวกับการออกแบบอาคาร อาจมองได้สองแง่มุม 1. การตัดสินของผู้ประเมิน 2. ตัวนิสิตเอง หลักการของผู้วิจัยคือการแนะนำให้นิสิตแยกแยะว่าคำวิพากษ์ใดมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของตัวนิสิต ผู้วิจัยเรียนรู้เรื่องการเรียนการสอนไปพร้อมกับนิสิตในแต่ละปีการศึกษา

เกณฑ์การประเมินผลงานวิจัยระดับที่สองคือการต่อยอดผลงานการเรียนการสอนให้เป็นจริง งานวิจัยนี้เป็นหนทางที่นำไปสู่การอนุรักษ์บ้านปลายเนิน ทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ความงดงามของวิถีชีวิตในอดีตและประโยชน์ใช้สอยพื้นที่ในอนาคต ผู้ประเมินผลการเสนอโครงการ “หอดจดหมายเหตุบ้านปลายเนิน” คือทายาทของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ จำนวน 13 คน มีความเชี่ยวชาญในสายวิชาชีพต่างกัน เช่น ทยาย ศิลปิน นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ ผู้บริหาร และนักธุรกิจ การนำเสนอโครงการเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นต่อการเสนอโครงการนี้ ณ เวลานั้น นี่เป็นเหตุผลหนึ่งของการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นเวลาสี่ปีการศึกษาโดยไม่ผ่านการตีพิมพ์ระหว่างการทำงาน

ความเห็นของผู้เรียน

มาลิน เพลินใจ เป็นมหาบัณฑิตของหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) หลังจากสำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2558 ด้วยวิทยานิพนธ์ชื่อ “Pleang: Window Design Methodology for Prince Naris Learning Center” มาลินลงทะเบียนเรียนวิชา “การเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรม” ในปีการศึกษา 2556 และเป็นผู้ช่วยสอนวิชานี้ระหว่างปีการศึกษา 2557 และ

2559 ความเห็นของมาลินต่อการเรียนการสอนคือ “วิชานี้เปิดโอกาสให้เราสำรวจพระตำหนักส่วนพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ รวมถึงศิลปวัตถุที่อนุรักษ์ไว้ ณ บ้านปลายเนิน ตลอดเวลาที่ผ่านมามากปีการศึกษา การคิดและทำโจทย์ของแต่ละปีคือการผจญภัยในสิ่งใหม่ ผู้เรียนมาจากหลายประเทศ ทุกคนเสนอข้อเสนอกันแตกต่างกันตามหัวข้อที่แต่ละคนสนใจ เพื่อเป้าหมายเดียวกัน กล่าวคือ การรักษาตำนานของสมเด็จพระเจ้า และการอนุรักษ์บ้านปลายเนิน พวกเราแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ โครงสร้างของรายวิชาดี อุดมไปด้วยเนื้อหา และมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติจริง”⁴ ขณะนี้ มาลิน ทำงานเป็นสถาปนิกและอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พชร จันทนียังคง เป็นผู้เรียนวิชานี้ในปีการศึกษา 2557 ผลงานของพชรชื่อ “Like Founder, Like Members” ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ดีต่อการสร้างสมาชิกใหม่ที่บ้านปลายเนิน เมื่อถามถึงการศึกษานในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) พชรตอบว่า เขาสนุกกับการเรียนการสอนของหลักสูตรทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาการเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรม ก่อนการเรียนวิชานี้ พชรไม่เคยรักการเขียนมาก่อน เขาไม่เคยอธิบายงานด้วยการเรียบเรียงความคิดเป็นตัวอักษร เขาคุ้นชินกับการนำเสนอผลงานด้วยภาพ แบบ และไดอะแกรม ณ ปัจจุบัน พชรคิดว่า “การเขียนเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความคิดของตนเอง”⁵

วิเคราะห์ผลงานวิจัย

สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบระหว่างการทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนปีการศึกษา 2556-2559 มี 5 ประเด็น

1. โจทย์ที่ตรงไปตรงมาเน้นการประยุกต์ใช้จริง (practical) เช่น โจทย์ของปีการศึกษา 2559 นั้นง่ายต่อการทำงานมากกว่าโจทย์ที่เน้นแนวคิด (conceptual) เช่น โจทย์ของปีการศึกษา 2558 นำแปลกใจที่ว่าโจทย์ที่เน้นความคิดที่สดน่าจะนำพามาซึ่งความสนุกในการทำงาน เปิดโอกาสให้นิสิตใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ ในความเป็นจริง การทำงานกับโจทย์ปีการศึกษา 2558 “Same-Same, But Different: Transformation as a Vehicle for Architectural Preservation” นั้นยากต่อนิสิตกลุ่มทดลอง เหตุผลน่าจะมาจากการเริ่มต้นการเรียนการสอนผ่านทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ (transformational grammar) ซึ่งต้องใช้เวลาทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงานจริงภายใต้เวลาที่จำกัด

2. ความหลากหลายของเชื้อชาติและวัยวุฒิในกลุ่มนิสิตก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนที่ดีในชั้นเรียน นิสิตได้เรียนรู้จากการตั้งคำถามของเพื่อนร่วมชั้น วิธีคิดของเพื่อนไม่น้อยไปกว่าการตอบคำถามของผู้สอน สถานการณ์ที่ดีที่สุดคือการมีนิสิตไทยจำนวนครึ่งชั้นเรียนและนิสิตสัญชาติต่างๆ จำนวนครึ่งชั้นเรียน ทั้งนี้เพราะแนวคิดที่น่าสนใจเกิดจากการใช้ภาษาและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนิสิตเอง

3. การคาดการณ์การตัดสินใจของคณะกรรมการตามแต่ละบทบาท หน้าที่ และความชำนาญเฉพาะทางไม่เป็นจริงเสมอไป ในปีการศึกษา 2558 คณะกรรมการที่ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเปิดรับต่อแนวคิดที่แตกต่างมากที่สุดแสดงข้อโต้แย้งในเชิงอนุรักษ์นิยม ในขณะที่คณะกรรมการสายอนุรักษ์นิยมกลับเปิดรับข้อเสนอของนิสิตต่อการอนุรักษ์มรดกแห่งความรู้มากกว่ากายภาพ นิสิตเสนอเหตุการณ์อันจะเป็นการสร้างความรู้จำต่อคนรุ่นใหม่ ผ่านการค่อยๆ รื้อถอนตำหนักไทยบ้านปลายเนิน โดยนิสิตกลุ่มการลบออก (deletion) ในผลงานชื่อ “Building Away”

⁴ มาลิน เพลินใจ, สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย, 13 กรกฎาคม 2560. (แปลโดยผู้วิจัย)

⁵ พชร จันทนียังคง, สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย, 31 พฤษภาคม 2560.

4. สิ่งที่ทำให้เกิดชีวิตในบ้านปลายเนิน ไม่ใช่ศิลปวัตถุ หรือผู้อยู่อาศัยในบ้าน แต่เป็นสวนป่าและโรงเรียนสอนละคร โขน และคีตศิลป์ ที่เปิดรับนักเรียนและบุคคลทั่วไปทุกวันเสาร์ (ภาพที่ 5) องค์ความรู้ที่ถ่ายทอดจาก

คนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นใหม่คือหัวใจที่ทำให้บ้านปลายเนิน แตกต่างจากหอดจดหมายเหตุทั่วไป บ้านปลายเนินมี ศักยภาพที่จะเป็น “หอดจดหมายเหตุแห่งชีวิต” (living archive)

ภาพที่ 5 คณะละครสมัครเล่นบ้านปลายเนิน กรณีศึกษาของโจทย์ Living Archives ซึ่ง ณ ปัจจุบันปิดการเรียนการสอนโดยยังไม่มีกำหนดเปิด

5. ผลงานของนิสิตตลอดระยะการทำงานวิจัยในชั้นเรียนทั้งหมดมีจำนวน 30 ผลงาน โดยรวม ความคิดของนิสิตต่อการอนุรักษ์บ้านปลายเนินมีหลากหลายแง่มุม เช่น ธุรกิจ การบริหารองค์กร การท่องเที่ยว ระบบนิเวศวิทยา การสร้างหอจดหมายเหตุในโลกเสมือนจริง การแปรเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอย การสร้างและการรื้อถอนอาคาร ทุกแง่มุมแห่งความคิดก่อให้เกิดความเข้าใจในเชิงลึกต่อสถานที่และปัญหาที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา

บทสรุป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของรายวิชา 2501644 การเขียนความเรียงด้านสถาปัตยกรรมของนิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) ประจำปีการศึกษา 2556-2559 คือ การสร้างฐานข้อมูลให้นิสิต บุคลากรภายในและภายนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นถึงศักยภาพของการแสวงหาความรู้ของตนเอง สร้างวัฒนธรรมของความร่วมมือกันระหว่างนักวิชาการ ผู้ประกอบการสายวิชาชีพและนิสิตในชั้นเรียน

โครงการวิจัยในชั้นเรียนนี้หยุดภายใน 4 ปีการศึกษา เพราะ 1. ฐานข้อมูลของผลงานนิสิตจำนวน 30 ความเรียง เพียงพอต่อการพิสูจน์สมมุติฐานว่า ธรรมชาติของโจทย์มีผลต่อคุณภาพผลงานนิสิตนั้นเป็นจริง การมีข้อจำกัดและข้อกำหนดช่วยให้ นิสิตคิดได้อย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานแห่งความจริง 2. ผลงานทั้งหมดของนิสิตมีความหลากหลายของแนวคิดและคุณภาพของถ้อยแถลง เพียงพอต่อการประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในหัวข้ออื่นต่อไป

ประโยชน์ของการทำวิจัยนี้มากไปกว่าการค้นหาวิธีสอนผลงานของนิสิตสร้างความมั่นใจให้ผู้วิจัยเขียนโครงการ “หอจดหมายเหตุบ้านปลายเนิน” เสนอต่อทายาทของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ การนำเสนอโครงการต่อที่ประชุม ณ วันที่ 8

กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เกิดผลสำเร็จ ผู้วิจัยได้รับความสนับสนุนให้ทำรายการทรัพย์สินทางปัญญาของสมเด็จพระเจ้าและเสนอโครงการ “หอจดหมายเหตุแห่งชีวิตบ้านปลายเนิน” ให้เป็นจริง งานวิจัยในชั้นเรียนมีส่วนช่วยผลักดันให้ความคิดของผู้วิจัยต่อการอนุรักษ์บ้านปลายเนินตกผลึก

สำหรับโครงการวิจัยในชั้นเรียนในอนาคต ผู้วิจัยจัดเตรียมข้อมูลสำหรับสัมมนาเชิงปฏิบัติการภายใต้ทฤษฎีเรื่อง “Everyday Life” ของนักปรัชญาและนักเขียนชาวฝรั่งเศสชื่อ Maurice Blanchot เพื่อต่อยอดคิดวิเคราะห์กับกรณีศึกษาที่โดดเด่นของกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างเช่น ห้างไนติงเกล โอлимпิก ตลาดสดคลองเตย ตลาดสำเพ็ง วัดโพธิ์ หัวลำโพง โดยปีการศึกษา 2560 จะเป็นปีเริ่มต้นของบทใหม่ของวัฒนธรรมการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- พชร จันทนียิ่งยง. สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย. 31 พฤษภาคม 2560.
- มาลินี เพลินใจ. สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย. 13 กรกฎาคม 2560. (แปลโดยผู้วิจัย)
- Bollack, Françoise Astorg. *Old Buildings New Forms: New Directions in Architectural Transformations*. New York: The Monacelli Press, 2013.
- Chakrabort Chitabongs. *Ban Plainern Klong Toey: The Private Residence of H.R.H. Prince Narisaranuvativongse*. Bangkok: Ramthai Press, 1994.

Chittawadi Chitrabongs. *“Architectural Criticism in the Adaptive Teaching and Learning Process.”* CU:ADS 2012 The Third Chulalongkorn University Architectural Design Symposium. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2012.

Cousins, Mark. *AA Files*. London: The Architectural Association, “The Ugly, (part 1)” 28 (Autumn 1994): 61-64.

----- . *AA Files*. London: The Architectural Association, “The Ugly, (part 2)” 29 (Summer 1995): 3-6.

----- . *AA Files*. London: The Architectural Association, “The Ugly, (part 3)” 30 (Autumn 1995): 65-68.

Lucas, F.L. *The Art of Writing Well*. Hampshire: Harriman House, 2012.

McGilvray, James. *Chomsky: Language, Mind, Politics*. Malden, MA.: Polity Press, 2014.

William, Joseph M. *Style: Toward Clarity and Grace*. Chicago, IL.: The University of Chicago Press, 1990.

“A Systems Thinking Model: The Iceberg”. Northwest Earth Institute. Accessed March 3, 2018. <https://www.nwei.org/iceberg/>.